

29. listopada 2021.

broj 168

KU ZI S?! LIST ZA MLADEŽ

4

TEMA

HOBIJI I AKTIVNOSTI MLADIH

6

FENOMEN

TIKTOK

19

TV SERIJA

KLJUN

20

GLAZBA

ALT BAGS QUARTET

2

FOTO MJESECA

Festival tradicijskog
pjevanja u Subotici

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Zamjenica urednika: Kristina Ivković Ivandekić

Suradnici: Klara Dulić, Andrea I. Darabašić,
Ivan Benčik, Dejan Prčić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Birograf Comp DOO, Zemun

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Dinamični listopad

Listopad je mjesec pun događanja: studenti su krenuli u nove izazove (uživo ili online), održani su dvadeseti *Dani hrvatske knjige i riječi* – dani Balinta Vujkova, društvene mreže Facebook, Instagram i WhatsApp su »pale« te nisu radile najduže do sada (za mnoge predugačkih sedam sati), serija *Squid Game* je oborila rekorde gledanosti, **Johnny Depp** je posjetio Srbiju, ljudi su masovno gledali domaći film *Toma* (neki legalno, neki ne), temperature su nas sprijateljile s kaputima, a parkovi su promijenili boje. U većini spomenutih događanja su mnogi uživali, ali najvažnija promjena koju svi željno iščekuju, a koja se tiče epidemiološke situacije – još uvijek nije ni blizu. Priča o cijepljenju, novim mjerama, mogućim situacijama – ne jenjava, ali razlika je u tome što su se ljudi pomalo već i navikli.

Da je jesen stigla vidi se i na društvenim mrežama, posebno na Instagramu kog krasi fotke lišća, šolja čajeva, kao i tradicionalnog gledanja serija i filmova kad »zazimi«. Ipak, druga polovina mjeseca (kako kaže vremenska prognoza) je popravila dojam i poslala nam sunce.

U ovom mjesecu obilježeno je i nekoliko bitnih datuma poput: Međunarodnog dana starijih osoba (1. 10.); Međunarodnog dana djece (3. 10.); Svjetskog dana zaštite životinja (4. 10.); Svjetskog dana učitelja (5. 10.), dok je 10. listopada odnio dvije titule: Svjetski dan zahvalnosti za plodove zemlje i Svjetski dan mentalnog zdravlja. Kada bismo pratili taj kalendar – skoro svakog dana bi se obilježavao neki bitan datum. Ipak, nije loše podsjetiti se brojnih tema i problema o kojima se govori upravo na taj dan. Tako je za ovogodišnji Svjetski dan mentalnog zdravlja organizirano više no ikad radionica, predavanja, konferencija u cilju podizanja svijesti o problemima mentalnog zdravlja širom svijeta, a uz slogan »Briga o mentalnom zdravlju: neka to postane stvarnost za sve«. Fokus je stavljen i na utjecaj pandemije covid-19 koja je ostavila, kako navode, dugoročne posljedice po mentalno zdravlje mnogih pa tako i mladih. Ovog mjeseca smo na više adresa i stranica mogli vidjeti podsjetnik da nije sramota tražiti pomoć od stručnih psiholoških osoba, da je potrebno više brinuti o sebi te kako postoje besplatne telefonske linije za trenutke kada se osećate psihički veoma loše (jedna od njih: 0800 309 309).

U ovom užurbanom svijetu – vremenu u kom se neopisivo juri, previše želi i čezne zbog pretjerane izloženosti tuđim »lažno savršenim instagramskim životima«, potrebno je znati stati, razgovarati i raditi na sebi. Pričajte o svojim emocijama i problemima sa svojim roditeljima, prijateljima, sestrama, braćom... i uvijek budite svjesni da su poteškoće normalne i rješive. Želim da vam i pravi život što češće zaliči na instagramski.

Hobiji i aktivnosti mladih

Odmor od užurbanog svijeta

4

Ovo su priče troje mladih ljudi koji svoje slobodno vrijeme upotpunjuju pametno i kvalitetno

Period tijekom pohađanja osnovne i srednje škole je sjajno vreme za otkrivanje talenata uslijed isprobavanja raznoraznih aktivnosti i hobija koji često znaju usmjeriti i na posao kojim se mladi žele baviti jednog dana. Ipak, pravo vrijeme za započinjanje novih hobija ne postoji. Tako možemo čuti kako se netko iz hobija započne baviti fotografijom poslije 30-ih, pecanjem poslije 50-ih ili kuhanjem poslije 60-ih. Pravila nema, ali svakako da su godine kada smo najmlađi – godine kada sebe tek upoznajemo, pa samim tim hobiji mogu biti od velikog značaja. A oduvijek se znalo i da njegovanje nekog hobija predstavlja nešto što ljudi rade iz ljubavi i kako bi se odmorili od svakodnevnih obveza, ili kako naš sugovornik Ivan u nastavku teksta kaže: »od užurbanog svijeta«. Uživajte u pričama troje mladih ljudi koji svoje slobodno vrijeme upotpunjuju veoma pametno i kvalitetno.

Sviranje, ples, animatorstvo

Jedna od vrijednih osoba, koja je do sada isprobala već nekoliko aktivnosti, je šesnaestogodišnja

Ivana Šarčević, učenica Ekonomske srednje škole Bosa Miličević u Subotici, odjel turističko-hotelijerski tehničar. Ivana za *Kužiš* navodi kako trenutačno svira tamburu u Velikom tamburaškom orkestru HGU Festival bunjevački pisama, igra folklor u HKC-u Bunjevačko kolo, ide na vjeronauk za mlade u Franjevačkoj crkvi, a ove godine je postala i animator u Subotičkom oratoriju. Budući da sviranje ima dva, a

folklor tri puta tjedno, upitali smo je je li teško uskladiti sve sa školskim i drugim obvezama.

»Jeste teško, ali nastojim biti što redovnija. Otorij se u posljednje vrijeme održava svake subote, ali inače je povremeno, tako da na njega uvijek stignem. Počela sam se baviti sviranjem tambure, jer sam željela da znam svirati neki instrument. Počela sam s čelom, koje mi se nije svidjelo, pa sam se ubrzo prebacila na basprimu. Folklor sam igrala kao mlađa u osnovnoj školi, pa sam odlučila nastaviti i u srednjoj. Animatorstvo mi nikada nije bilo u planu, ali mi je drugarica predložila da dođem i vidim kako je. Naravno, jako mi se svidjelo i ne želim prestati u skorije vrijeme. Animatorstvo je dobra stvar ako netko želi postati opušteniji i otvoreniji s ljudima, barem je to slučaj kod mene«, zaključuje Ivana i otkriva kako joj je u planu vratiti se na treninge plivanja na koje je nekada išla i kako želi jednoga dana naučiti japanski jezik, što će, kako kaže, sačekati još koju godinu.

Talent za dobrobit zajednice

Ambiciozni šesnaestogodišnji **Ivan Huska**, učenik općeg smjera subotičke Gimnazije *Svetozar Marković*, također ima zanimljivu priču. Trenutačno se bavi glumom, recitiranjem, pjevanjem, sviranjem, snimanjem radio emisija. On ističe kako se još od osnovne škole bavio mnoštvom hobija i aktivnosti te kako, nažalost, puno njih nije zaživjelo kasnije, a samim tim, kako kaže, nije dostiglo ni neku zavidnu razinu. Ipak, Ivan ne odustaje u otkrivanju aktivnosti koje mu gode, dok probe spomenutih aktivnosti ima povremeno, nekada nekoliko puta tjedno. Ivan naglašava kako probe veoma lako usklađuje sa svojim obvezama jer mu one, kako naglašava, ne predstavljaju

obvezu ili odgovornost već odmor od užurbanog svijeta.

»Bio sam svestran i ambiciozan od malena, pa sam htio pronaći ono što mi najviše, kao hobi, leži. Iz tog razloga sam isprobavao mnoštvo sportova, aktivnosti, ali samo sam u navedenima iskazao neki napredak, pa sam se istima nastavio baviti. Najveća prednost, po mom mišljenju, pored povremenih uspješnih nastupa koji me raduju, je prilika da mogu poučavati druge i razvijati talent za dobrobit zajednice. Smatram da sve ove aktivnosti ne mogu biti štetne, samo mogu biti nekvalitetno iskorištene. I dalje imam ambiciju za napredovanjem u mnogim aktivnostima, zato imam i mnogo planova i želja za budućnost. Glazba je, kao i mnogima, velika pratilja u mom životu pa imam želju izučiti teoriju i naučiti svirati još nekoliko instrumenata«, navodi Ivan.

Ljubav prema folkloru, šivanje na stroju

Naša najmlađa sugovornica **Lucija Sudarević** (peta s lijeva) ima 13 godina i pohađa Osnovnu školu *Sveti Sava* u Subotici. Za *Kužiš* otkriva kako igra folklor u HKC-u *Bunjevačko kolo*, dok se do prije godinu dana bavila i plivanjem. Na folklor ide tri puta tjedno, te priznaje da usklađivanje obveza zna biti naporno, pogotovo jer ne živi u gradu.

»Danima kada imam folklor iz škole dolazim oko 19 sati i odmah idem nazad u grad na probu, pa se vraćam u 23 sata. Iz tog razloga sam se i prestala baviti plivanjem, jer nisam sve mogla postići. Što se tiče folkloru, moje starije sestre i brat su ga također pohađali. I ja od malih nogu volim plesati i volim takvu glazbu. Puno drugara sam upoznala samo zato što se bavim folklorom i to je jako velika prednost. Voljela bih da znam i šiti na stroju, da mogu i sebi nešto sašiti, jer pridajem dosta pažnje odjeći, ali to još ne mogu ostvariti«, zaključuje Lucija.

Kristina Ivković Ivandekić

Aplikacija koja DIKTIRA trendove

Unatoč različitim skandalima, opasnim trendovima i drugim problemima koje su mogli i katkad jesu ugrozili budućnost ove aplikacije, nju danas koristi preko dvije milijarde korisnika. U pitanju je populacija od 13 do 24 godine

6

Kada je *TikTok* aplikacija kreirana 2016. godine, njezini su osnivači vjerojatno radili na tome da ona u jednom trenutku postane nova, velika stvar na internetu. Međutim, upitno je je li itko mogao znati koliko će ova aplikacija postati popularna, značajna i ponekad opasna u godinama koje su dolazile.

U razdoblju od 2016. do 2019. aplikacija je postala dostupna posvuda u svijetu, iako su tome prethodile prepreke poput zabrane aplikacije u Kini na prijedlog Komunističke partije i spekulacija o zabrani u Sjedinjenim Američkim Državama. Unatoč različitim skandalima, opasnim trendovima i drugim problemima koje su mogli i katkad jesu ugrozili budućnost ove aplikacije, nju danas koristi preko dvije milijarde korisnika, a *TikTok* važi za jednu od najuspješnijih platformi ikada. Jedan od socijalnih faktora koji čini cijeli fenomen dodatno značajnim jest taj što je središte tvrtke izvan SAD-a, zapravo nalazi se u Kini i njen razvitak odvijao se potpuno izvan događanja u Silicijskoj dolini, mjestu odakle su potekli najveći startupi, društvene mreže i internet tvrtke.

Korisnici od 13 do 24 godine

Kada govorimo o utjecaju koji je *TikTok* ostavio na ustrojstvo društvenih mreža, najveće promjene vidimo u načinu na koji se sadržaj prezentira i »konzumira«. Ovo je veoma bitno, jer je demografija korisnika *TikToka* od 13 do 24 godine, kako navodi *BBC*.

Dakle, dvije ili tri generacije stasavaju u svijetu koji će biti određen pojavama koje su vezane za ovu aplikaciju. Slično kao što generacije današnjih dvadesetogodišnjaka i tridesetogodišnjaka imaju konstantnu potrebu za dokumentiranjem i dijeljenjem fotografija iz svog života, shodno dinamici koja je prenijeta s *Facebooka* i *Instagrama*.

Sadržaj kraći od minute

Programeri koji su razvijali ovu aplikaciju i diktirali uvjete sadržaja koji se postavlja imali su u vidu dvije bitne stvari: ljudima ponuditi mnogo sadržaja koji im se dopada, i drugi bitan kriterij, učiniti da taj sadržaj bude kratak. Video snimke na *TikToku* su kraći od minute, što omogućava da, čak i u brzom svijetu

gdje je pažnju teško zadržati, sadržaj ipak ima publiku. Samim tim, *TikTok* ovaj kriterij omogućuje prezentirati veliku količinu sadržaja u kratkom periodu, a s obzirom na to da su korisnici istovremeno ti koji kreiraju i gledaju, dovoljno je da postoji mjesto koje će biti uporište svega toga i da to mjesto, u ovom slučaju aplikacija, bude dovoljno privlačna korisnicima. *TikTok* ulaže mnogo novca i vremena u artificijelnu inteligenciju koja pruža informacije o korisnicima i filtrira sadržaj koji pruža svakom pojedinom korisniku. Na taj način oni uspijevaju pružiti točno ono što određena osoba nesvjesno traži.

Moć *TikToka*

Iako se mladim generacijama konstantno prebacuje da su nezainteresirani, apatični i da ne razumiju istinski borbu za principe – društvene mreže, a osobito *TikTok* pokazuje suprotno. Jasno je da je vrijeme prosvjeda i velikih pobuna davno prošlo, mladi su se preselili u digitalni svijet upravo zbog neizmjerne slobode koja im je tamo pružena.

Nijedan društveni pokret ili događaj nije mogao da ne bude ispraćen na *TikToku*. Američki prosvjedi u ljeto 2020. kada je položaj Afro-amerikanaca doveden u pitanje, koronavirus, politički prosvjedi u Evropi, nemiri na Bliskom istoku, položaj muslimanskog stanovništva u Kini... Sve ove fenomene ispratili su milijuni korisnika koji su dijelili svoja osobna iskustva, stavove i pozivali druge na diskusiju. Kada se ova dimenzija stavi u kontekst toga da je sadržaj limitiran na video formu kraću od minute, zaista se vidi moć ove mreže.

Svakodnevna referenca

Utjecaj ove platforme očit je u svakodnevnom životu i razgovorima mladih. Gotovo je nemogu-

će da se u razgovoru ne spomene neka referenca na video snimke, audio materijale i skečeve koji su originalno potekli s *TikToka*. To je velika stvar, jer generacija postaje obilježena nečim što je prebačeno iz digitalnog svijeta u realan, u kom ta ideja živi i svatko tko je ne prepozna propušta cijeli tok događanja. *TikTok* snimke su toliko popularne da se dijele i izvan same platforme u vidu snimaka na *Instagramu* ili video komplicija na *Youtubeu*.

TikTok je otvorio vrata brojnim glazbenicima koji su svoje karijere uspjeli započeti zbog video sadržaja koji su dijelili. Isti slučaj je i s malim robnim markama. Sveukupno gledano, *TikTok* je izvor svih novosti, trendova, prijedloga i savjeta u najrazličitijim domenama života – od učenja, kozmetike, preko tehnologije, automobila, do mentalnog zdravlja i ljubavi.

Bilo je i opasnih trendova

Tijekom posljednjih nekoliko godina, tijekom kojih je *TikTok* zadobio veliku pažnju, pojavilo se nekoliko opasnih trendova i izazova koji su uzburkali javnost, imali posljedice na ljude u stvarnosti i naštetili ugledu platforme. Međutim, upravo kao što je popularnost takvih trendova bila izuzetna, tako je bilo i njihovo osporavanje, upozorenje i uklanjanje. *TikTok* je postao organizam koji uz pomoć svojih korisnika može prevladati i ovakve slučajeve.

Po navodima *New York Timesa*, platforme poput *Twittera* i *Instagrama* mogle su nas dovesti samo do određenog stadija interakcije. Sve tehničke mogućnosti ove aplikacije u saglasju s velikim brojem korisnika koji žele kreirati vlastiti sadržaj omogućile su da *TikTok* postane ime koje je prepoznatljivo i aplikacija koja diktira društvenu dinamiku i izvan interneta.

Andrea I. Darabašić

Vrijeme sajмова i pravljenja popisa željenog štiva

Mjesec knjige

Svake godine u listopadu u svijetu se obilježava mjesec knjige, a u Hrvatskoj i Mjesec hrvatske knjige. Jesen je i vrijeme sajмова, a osobito sajмова knjiga. Za sve ljubitelje knjige ovo je posebno vrijeme iščekivanja i pravljenja popisa.

S obzirom na pandemijska vremena, neizvjesno je na koji način će se održati brojni sajmovi knjiga u Europi. Poznati Beogradski sajam knjiga planiran je ove godine u rujnu, potom u listopadu, ali, ove godine ipak neće biti održan u svojem uobičajenom formatu. Ono što ljubiteljima pisane riječi ostaje jesu brojni popusti u knjižarama i online. Brojne velike, ali i manje nakladničke kuće pripremile su popuste i akcije.

Godina čitanja

Interliber, 43. međunarodni sajam knjige bit će održan u terminu od 9. do 14. studenoga. Ove godine *Interliber* će biti u posebnom znaku, budući da je Vlada Hrvatske 2021. proglasila Godinom čitanja.

Mjesec hrvatske knjige ove se godine održava u okviru Godine čitanja, koja je proglašena na prijedlog Ministarstva kulture i medija s ciljem dodatne promocije knjige i čitanja. Stoga tema ovogodišnje manifestacije glasi »Hrvatski autori u Godini čitanja«, a moto »Ajmo hrvati se s knjigom!«.

Brojne manifestacije i akcije dio su ove kampanje čiji je cilj poticanje čitanja, osobito među djecom i mladima. I izvan granica Hrvatske organiziraju se brojni događaji i akcije s istim ciljem. U gradskim knjižnicama često je tijekom listopada omogućeno učlanjenje po akcijskim cijenama, što će značiti srednjoškolcima koji ondje mogu posuđivati lektiru, ali i druga djela.

Oni koji budu imali prigodu zaputiti će se na *Interliber*, a oni koji ostaju u Srbiji svakako mogu pripremiti svoje popise.

Omiljeno lutanje sajamskim halama

Svaki pravi knjigoljubac zna kako je neusporediv ugođaj lutanje sajamskim halama i obilazak ogromnih štandova nakladnika u potrazi za baš onim izdanjem koje se nalazi na našem popisu. Tu je i odmaranje s našim knjiškim prijateljima uz kavu tijekom kojega jedni drugima pokazujemo čime smo sve obogatili svoju kućnu knjižnicu. Svi koji posjećuju sajmove naviknuti su na nošenje jakne u jednoj ruci i vrećica s knjigama u drugoj ili su pak vrlo praktični, pa nose na sajam (planinarski) ranac. Ranijih godina sajamski popusti u Srbiji su bili do-

ista značajna olakšica za opskrbljivanje knjigama pred zimu. Sudeći prema najavama nakladnika i popustima koji su već u tijeku na sajtovima i u knjižarama, tako će biti i ove godine.

Nisu svi čitatelji ljubitelji lijepe književnosti: neko ga zanimaju možda priručnici iz različitih područja, kuhari, enciklopedije, knjige o umjetnosti, biografije ili autobiografije glazbenika, znanstvenika, sportaša i mnogih drugih, stoga i oni koji se ne smatraju posvećenim čitateljima imaju razloga razmisliti o obraćanju pozornosti na sajamske popuste.

Izlet u knjižari

Društvene mreže na kojima su vrlo prisutni nakladnici, kao i brojni bookstagram profili vrlo aktivno promoviraju nove naslove, ali i aktivnost čitanja i njezine dobrobiti za djecu, mlade i stare. Doima se kako je suvremeni svijet zaokupljen kratkim formama, u obliku videa ili sve popularnijih podcasta i u tome nema ništa loše dok se konzumira umjereno. Ipak, neka bude izazov pokušati do kraja listopada započeti čitanje knjige po izboru. Posvetite malo vremena istraživanju teme ili područja za koju ste zainteresirani, a u tome će vam od velike pomoći biti upravo društvene mreže i internet.

Stoga, ukoliko ste zainteresirani za oživljavanje sajamske atmosfere pokušajte dogovoriti jednostavni izlet s prijateljima s organiziranom posjetom knjižari. Budžet prilagodite svojim mogućnostima, napravite svoj popis. Užitak i dobra zabava su zagarantirani.

Klara Dulić Ševčić

Glazbom upoznajem sebe

»**N**aš grad je uvijek bio u trendu kada su u pitanju glazba, arhitektura, znanost i sve što nas okružuje, boji i oblikuje naše živote«, riječi su mladoga glazbenika iz Subotice **Marka Križanovića**, a autor teksta se s njegovom tvrdnjom može samo složiti. Rođen 1996. na sjeveru Bačke, u Subotici, Marko je završio nižu muzičku školu na instrumentu tambura-prim i solo pjevanje, što mu je donijelo uspjeha u daljnjoj glazbenij karijeri. Osim kao solist, pjeva i u zboru *Collegium Musicum Chatolicum* te Katedralnom zboru *Albe Vidaković*.

Svoj projekt i prvi solistički koncert *Panonski ever-green* je 2019. godine organizirao skupa sa stalnim suradnikom na klaviru **Sándorom Kolompárom**, dok je gostujuće nastupe imao u zemlji i inozemstvu. Nastupao je na *Festivalu bunjevački pisama* 2013., 2014., 2015., 2016., 2017. i 2019. godine, a osvojio je prvu nagradu stručnog žirija, publike i Nagradu za interpretaciju u rodnom gradu, prvo mjesto na Manifestaciji izvornog stvaralaštva *Čaša vode sa izvora* 2014. u Kragujevcu, 2018. na festivalu *Mokranjčevi dani* u Negotinu i 2021. na pedesetom ĐAMUS-u u Đali.

U nastavku intervjua saznajte više o Markovoj glazbenoj karijeri i planovima.

KUŽIŠ?!: Zašto se baviš glazbom?

Glazba oplemenjuje, kako ljude koji su konzumenti, tako i nas interpretatore/stvaratelje. Glazbom se bavim kako bih upoznao sebe i izmamio koji osmijeh ljudima.

KUŽIŠ?!: Zašto si izabrao starogradsku glazbu?

Starogradska glazba je temelj glazbe kojom se bavim, pored nje pjevam još i zabavnu i narodnu. Najviše se pronalazim u starogradskoj pjesmi, jer je na izvjestan način naša i opisuje tuge i radosti panonskog čovjeka.

KUŽIŠ?!: Što misliš o suvremenoj pop glazbi?

Suvremena glazba je glazba koja se brzo stvara, ali i brzo i zastarjeva. Poplava je novih pjesama koje se vrte određeno vrijeme, te nestaju ili se rijetko čuju. Sve se manje stvaraju pjesme iz duše, već su pisane više iz komercijalnih razloga. Naravno, i danas ima dobrih i kvalitetnih, kako pjesama tako i interpretatora.

KUŽIŠ?!: Tko su ti uzori u glazbi?

Uzori su mi **Frank Sinatra, Vice Vukov, Plácido Domingo, Ivo Robić, Cune Gojković, Zaim Imamović i Đani Stipaničev** kao pjevači i kao dobri ljudi, a glazbenici kojima se divim i čije muziciranje na instrumentima poštujem su maestro **Ljubiša Pavković, Janika Balaž, Hrvoje Majić, Bocan Nikolić, Momčilo Stanojević, Boki Milošević i Ante Gelo.**

KUŽIŠ?!: Kakve planove imaš za dalje?

Planovi su mi da se što duže i bolje družim s pjesmama i ljudima koji uživaju u mojoj glazbi. Želja mi je da što bolje upoznam sebe kroz glazbu, kako popularnu i narodnu tako i sakralnu i klasičnu.

Tomislav Perušić

Oluja života

Život vidim kao jednu dugu oluju događaja, ljudi i emocija, u kojoj moramo naučiti kako se nositi s vjetrom, kišom i grmljavinom.

Naravno da ne mislim kako je život tužan poput jesenje kiše ili da je strašan kao grom. Postoje i blage oluje u kojima se može uživati, kao i one koje dugo priželjkujemo za vrijeme suše, pa kad padne, konačno bivamo osvježeni. Često se zapitam koja je svrha življenja ako nas svako na kraju čeka smrt. Zašto mučiti sebe kroz te silne oluje ako je kraj tako tužan? Volim postavljati ovakva pitanja ljudima jer tada vidim kako se ostali nose sa svim ovim i što im pruža utjehu na kraju dana. Vjernici pronalaze svrhu života u Bogu i nadaju se blaženstvu u raju ako postupe ispravno za vrijeme života. Neki misle da nakon što umremo živimo novi život gdje se možda i iskupimo za svoje grijehе. Ateisti bi možda rekli da kad zaklopimo oči posljednji put nema više ničega. Fizika kaže da energija ne umire, pa znači li to da ni mi ne završimo sve kada nam se tijelo ugasi? Koji će nam dijelovi oluje uopće biti važni na kraju? Mislim da nitko nema točan odgovor.

Preostaje nam samo da »živimo« dok možemo i uživamo što više kako bismo ublažili tu besmislenost na kraju. Moramo naučiti kako držati kišobran ovisno o pravcu u kojem pada kiša i ne izgubiti svaku nadu kada upadnemo u blato u novim cipelama.

**Božana Vujačić, 3.05 razred,
Srednja medicinska škola, Subotica**

Putnici ili turisti?

Naizgled slični. S koferima u rukama na kolodvoru gledajući na sat kada će se ukrcati u vlak i krenuti u novu avanturu. Što je to avantura? Putnici i turisti imaju sasvim drugačiju definiciju.

Za turiste, avanturu predstavljaju mjesta gdje mogu biti viđeni, mjesta koja im zagantirano nude užitak. Najpoznatije znamenitosti, mjesta koja im pružaju komfort, te ne žele izaći iz njega. Sigurnost im je ta što znaju da će ići od točke A do točke B. Žele uživati, vidjeti ponešto novo, odmoriti se od dosadne svakodnevnice i vratiti se zadovoljni, s gomilom fotografija, nekoliko suvenira iz lokalne prodavaonice i pričom, najvjerovatnije ne vlastitom, već s naslovnice brošure po kojoj su putovali. Putnik, na kraju krajeva ne sluša ničija pravila. Ne ide uživati, putuje da bi učio. Riskantno sam sebi zadaje putanju, ali saslušat će mještane njegove nove lokacije kamo se uputiti. Otvoren je za nove stvari, kulturu, nove riječi... Ali, kada se vrati kući, zbog sve te zbrke, vjerovatno neće imati prelijepe fotografije, već uspomene urezane u priču, u srce točnije, jer ga je srce samo vodilo na sva ta različita mjesta, te će i suveniri biti specifičniji i simbolični.

Svi smo mi i putnici i turisti. Svatko katkad ima želju opustiti se i uživati u nekom drugom nepoznatom gradu, okolini, okruženju... Ali svakodnevno smo putnici, pa čak i u vlastitom gradu jer svakoga dana učimo ponešto novo, čak i u svojoj glavi jer upoznajemo sami sebe. Turisti smo privremeno, ali putnici smo doživotno.

Dunja Grgić,
4.5, Srednja medicinska škola, Subotica

Pogledaj

Nekada se čini da bol neće proći
Nekada o njoj razmišljaš cijele noći
Ne, ne možeš je izbaciti samo tako
I ne, ne kažem da će biti lako
Pogledaj se, to nisi ti,
Ne možeš samo tako odustati
Suoči se s njom, nemoj da te lomi
Kaos u tvojoj glavi ne smije da te slomi
Pogledaj se, to nisi ti,
Gdje je onaj osmijeh iz prošlosti?
I gdje je ona iskra u očima tvojim?
I izgovorene riječi »Ja se ne bojim«
Ušutjele su, znam, ali
Pogledaj, to nije osoba koju smo poznali.

Ana Skenderović, 3.f,
Gimnazija Svetozar Marković, Subotica

Let noćnih ptica

»Jednom odleteće ptice, ulice naše ostaće bez sunca«, tako, među ostalima, pjeva poznati pjevač Željko Samardžić, koji je neizostavni dio repertoara u noćnim provodima. Bez njega »žurka« ne počinje.

Od rođenja živim na selu, u Tavankutu, volim ga i ne planiram ga napustiti. Baš zbog toga slušam dobro poznatu, staru narodnu glazbu. U vrijeme kada je moderno slušati pjesme koje, po mom doživljaju, i nisu pjesme jer nemaju ni melodije, a ni tekstovi im ne govore o lijepim stvarima, već o mafiji, prostitutkama i ubojstvima na gradskom asfaltu, ja sam ostao vezan uz selo. Selo je često, kao što znamo, malo udaljeno od ostatka svijeta; kada je internet došao u grad, na selu ga je imala jedna osoba. Kada su nove pjesme došle u grad, u selo su došle poslije godinu dana, i baš zbog toga ih ne volim. Baš zbog tih »pjesama« ne izlazim u noćne klubove u gradu: puno ljudi, malo mjesta i nepodnošljivo glasna muzika.

Moj izbor, a i nekolicine moji prijatelja jest kafana ili, u našem selu, »mijana«. Ondje se puštaju »stvari« malih ljudi velikog srca, koji su opisali svoje jade i ponekad se u tim jadima i sam pronađem. Piće u »mijani« barem je triput jeftinije nego u noćnim klubovima u gradu. »Mijana« često ima i živu svirku, ali pravu svirku. Iznajme tamburaše ili bendove koji sviraju stare hitove. Uvijek bude nezaboravna »žurka«. Samo, postoji jedan problem i u »mijani«, a to je koronavirus. Uskratio nam je one užitke od nekada. Ljudi sad već u jedan sat moraju ići kući, pa to više i nije noćni život. Nekada se dolazilo navečer u deset, a odlazilo kući ujutro, u zoru, s tamburašima koji te prate do kuće. Nažalost, ja to nisam u potpunosti osjetio. Koronavirus je zavladao, pa sam dolazio kući u jedan sat, bez glasne muzike. Kada »mijana« ne radi, tada se okupimo, kao naši dide i majke, na salašu. Uživamo u roštilju i piju gotovo cijeli dan. Baš smo tako proveli protekli 1. svibnja. Dva dana proveli smo na salašu, gdje smo se družili i pjevali, cijeli dan obilazili su nas poznanici koji su slavili na drugim mjestima. Noćni život u Tavankutu draži mi je nego u gradu i zbog toga ga ne dam nikome, ne dam da ga promijeni urbanizacija. Trudit ću se svim silama uz nekolicinu prijatelja da noćni život u Tavankutu očuvamo.

Kao što kaže dobra stara pjesma, »Noćni život na salašu bio je k'o sred Pariza«. Time se aludira na selo i njegov noćni život, koji će trajati sve dok ima ljudi vezanih uz svoje pjesme i tradicijske instrumente.

Nikola Vujić, 3. f, Gimnazija Svetozar Marković, Subotica

12

**Marko
Kutlić**

Poremećaji prehrane

Poremećaji prehrane (engl. eating disorders) (ili Poremećaji hranjenja i jedenja) su nešto o čemu sve češće slušamo, no često imamo krivu predstavu o tomu tko i zašto ima ili može imati te probleme.

Najvažnije je znati da poremećaj u prehrani ne možemo dijagnosticirati na osnovu toga kolika je nečija težina. Nekada iznimno mala tjelesna težina može biti jedna od indikatora anoreksije, no ne i dovoljan za uspostavljanje dijagnoze. To znači da i osobe »normalne« težine kao i osobe povećane ili smanjene težine u jednakoj mjeri mogu ili ne moraju imati problem s hranom.

Tipovi poremećaja

Glavni tipovi poremećaja prehrane su:

Anoreksija nervoza (ograničenje unosa energije i strah od porasta tjelesne težine)

Bulimija nervoza (prejedanje praćeno kompenzacijskim postupcima, npr. povraćanjem, ili prekomjernom uporabom laksativa i sl.)

Prejedanje (engl. binge eating) uzimanje velike količine hrane u kratkom vremenu i ponavljanje takvih epizoda.

(DMS V navodi još i pika poremećaj, preživjući poremećaj, poremećaj izbjegavanja/ ograničavanja unosa hrane, no, oni su znatno rjeđi, i kada općenito govorio o poremećajima u prehrani najčešće mislimo na ova tri gore istaknuta. Inače, kratki opis uz naziv poremećaja je informativnog sadržaja kako bi temu u nekoj mjeri približio čitatelju, nije cjelovit i ne može se koristiti u dijagnostičke svrhe).

Tko najčešće pati?

Statistički podaci pokazuju da je taj problem u najvećoj mjeri prisutan kod žena (čak 90% osoba koje imaju poremećaj prehrane su žene) i procjenjuje se da zahvaća čak 8-10% ukupne populacije. U novije vrijeme se bilježi nešto veći porast među muškarcima.

Što nam znači hrana?

Na ovo pitanje se može odgovoriti iz puno različitih perspektiva. No, u kontekstu radu s klijentima i u kontekstu terapije to pitanje može pomoći da razumijemo:

- odnos koji klijent ima prema hrani (na primjer prejedanje, simptom, može služiti kao utjeha, ka-

zna, način da se nosimo s neugodom, način regulacije emocija itd. što daje različitu sliku unutarnje dinamike klijenta).

- kako se odnos prema hrani ukapa u širu sliku (je li hrana jedino oko čega klijent strukturira dan, koliko kvalitetne odnose ima klijent, zna li učinkovito postaviti granicu itd.)

- prepoznaje li i razlikuje li klijent mentalna od somatskih stanja (na primjer osjećaj gladi, osjetimo ga u tijelu) može biti pokazatelj mentalnog stanja osjećaja praznine ili potrebe za emocionalnim povezivanjem i slično.

Kako se liječi?

Čest način je kognitivno-bihevioralni u kojemu klijent uči nova ponašanja i bolje načine jedenja. To može pomoći nekim klijentima do neke mjere. No, uglavnom se ublažavaju simptomi.

Za dublje rješenje problema neophodno je raditi na unutarnjoj dinamici, najčešće kroz psihoterapiju. Na taj način će klijent, uz podršku terapeuta, razviti kapacitete da može osvijestiti, na primjer, kako je »gladan« sigurnosti koje nema u toksičnom odnosu pa tu »glad« pokušava utoliti hranom. Rješavanjem toksičnog odnosa i uključivanjem u zdrave odnose promijenit će se i odnos prema hrani.

Ili, na primjer, klijent može razviti kapacitete i uvidjeti da je hrana sredstvo pomoću kojega štiti sebe od traumatskih iskustava koje je proživio, pa će se zacjeljivanjem traume promijeniti i odnos prema hrani.

U dubini svakog problema s prehranom je neka nezadovoljena potreba, i to najčešće duboka, nesvjesna potreba nastala davno, davno.

Marina Balažev, prof., specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

Tvorac mađarske matematičke terminologije

Andrija Dugonić (mađ. Dugonics András) bio je mađarski pijarist redovnik, pisac i sveučilišni profesor, rodom iz Segedina, a podrijetlom Hrvat. Napisao je četiri knjige matematike; smislio je mađarske matematičke termine za kocku, krug, kut, jednakost itd.

Rođen u Segedinu 17. listopada 1740. Njegov otac **Andrija Dugonić** st. (1715. – 1780.) pripadao je građanskom staležu i vremenom je postao imućan trgovac. Između 1747. i 1760. biran je neprestano za člana vanjskog gradskog vijeća. Nakon toga obnašao je do smrti različite funkcije. Bio je gradski vijećnik, siročadski staratelj, a između 1768. do 1771. kapetan slobodnog kraljevskog grada Segedina. Njegova mati **Katarina Imre** umrla je rano.

Andrijini roditelji su se brižljivo starali za njegov odgoj. U školi je postizao tako lijepe rezultate da je privukao na sebe pažnju segedinskih pijarista. Kada je završio školu 1756., stupio je, usprkos protivljenju svojih roditelja, u spomenuti red. Nakon novicijata studirao je filozofiju u Nagykárolyu (danas Carei u Rumunjskoj) i teologiju u Njitra.

Nastavnička karijera

Nakon što je posvećen za altaristu predavao je pjesništvo i govorništvo u Erdelju, u Medgyesu (danas Mediaș u Rumunjskoj). Boravak u Erdelju imao je odlučujući utjecaj na njegov intelektualni razvoj. Erdelj sa svojim osebujnim narodnim govorom, bogatom povijesnom tradicijom, probudio je u mladom učitelju ozbiljan interes za povijest. Godine 1770. prešao je u Njitr, gdje mu je povjereno poučavanje filozofije u biskupskom internatu. Osim toga, bavio se poezijom. Uzor mu je bio **István Gyöngyösi**, koga su u to doba smatrali jedinim mađarskim klasičnim pjesnikom.

Godine 1773. ukinut je u Ugarskoj isusovački red. Uslijed toga došlo je do reorganizacije nastavnčkog osoblja na Sveučilištu u Nagyszombatu (danas Trnava u Slovačkoj), koje se do tada nalazilo u rukama isusovaca. Dugonić je premješten za profesora matematike na tom sveučilištu. Svoj nastavnički posao je započeo 1774. godine, a nastavio ga je i kada je sveučilište premješteno u Budim 1777. Postao je lektor sveučilišta 1788. Zbog starosti i fizičke slabosti umirovljen je 1807.

godine. Otišao je kod rodbine u Segedin, gdje je deset godina poslije umro.

Opus

Dugonićevo glavno literarno djelo je roman *Etelka*. Suvremenici su ga veoma cijenili, ali su ga kasnije generacije zaboravile.

Godine 1784. je izdao matematičko djelo pod naslovom *Dvije knjige matematike*, koje uključuju algebru i geometriju (A tudákosságunk két könyve, melyekben foglaltatik a Betővetés, algebra, és a Földmérés, geometria, című munkáját). Godine 1798. dao je objaviti još dvije knjige: *III. knjiga matematike: trigonometrija* i *IV. knjiga matematike: čunjosječnice (konike)*. Ono što čini ova djela vrijednim nije toliko sadržaj, koliko njihov jezik. »Pokazao sam da ako bi se matematika poučavala na mađarskom, onda nam jednostavno ne bi bio potreban nijedan drugi strani jezik, kao što ni u te dvije moje matematičke knjige nisam koristio druge riječi do čisto mađarske«, piše Dugonić.

Dugonićev doprinos mađarskoj matematici se najviše ogleda u tome što je osmislio mnoge mađarske termine za matematičke pojmove, koje se do danas koriste: bizonyítani (dokazati), csonka (lat. frustum, hrv. krnji stožac, srp. zarubljena kupa), egyenlet (hrv. jednakost, srp. jednačina), gömb (hrv. sfera), gyök (hrv. korijen), háromszög (hrv. trokut, srp. trougao), henger (hrv. valjak, srp. oblika) jegyzet (hrv.-srp. bilježica, primjedba, nota), sugár (lat. radius, hrv. polumjer, srp. poluprečnik), húr (hrv.-srp. tetiva), szelet (hrv.-srp. isječak), szög (hrv. kut, srp. ugao), természettudomány (hrv. prirodna znanost, srp. prirodna nauka), természettörvény (hrv.-srp. zakon prirode), véges (hrv.-srp. konačan), végtelen (hrv.-srp. beskonačnost), derékszög (hrv. pravi kut, srp. prav ugao), hasáb (prizm), számtan (aritmetika), mértan (geometrija). Međutim, nije zaživjela njegova mađarska prevedenica za matematiku – tudákosság (od grč. matematike, što znači znanje, učenje).

Vladimir Nimčević

HARNETTU NIJE SMETALA UŽURBANOST PRIDOŠLICA, NITI JE OBRACAO POZOR NA MNOŠTVO GLASOVA I BUKU. BAO JE SPOSOBNOST ISKLJUČITI SE I ZAKLONITI SOPSTVENIM MISLIMA. SVAKAKO JE SVE BILO BOLJE OD PALJBE PUŠAKA I VRISKE RANJENIH. ŽELJO JE TAJ DIO ŽIVOTA OSTAVITI IZA SEBE, ZAUVJEK.

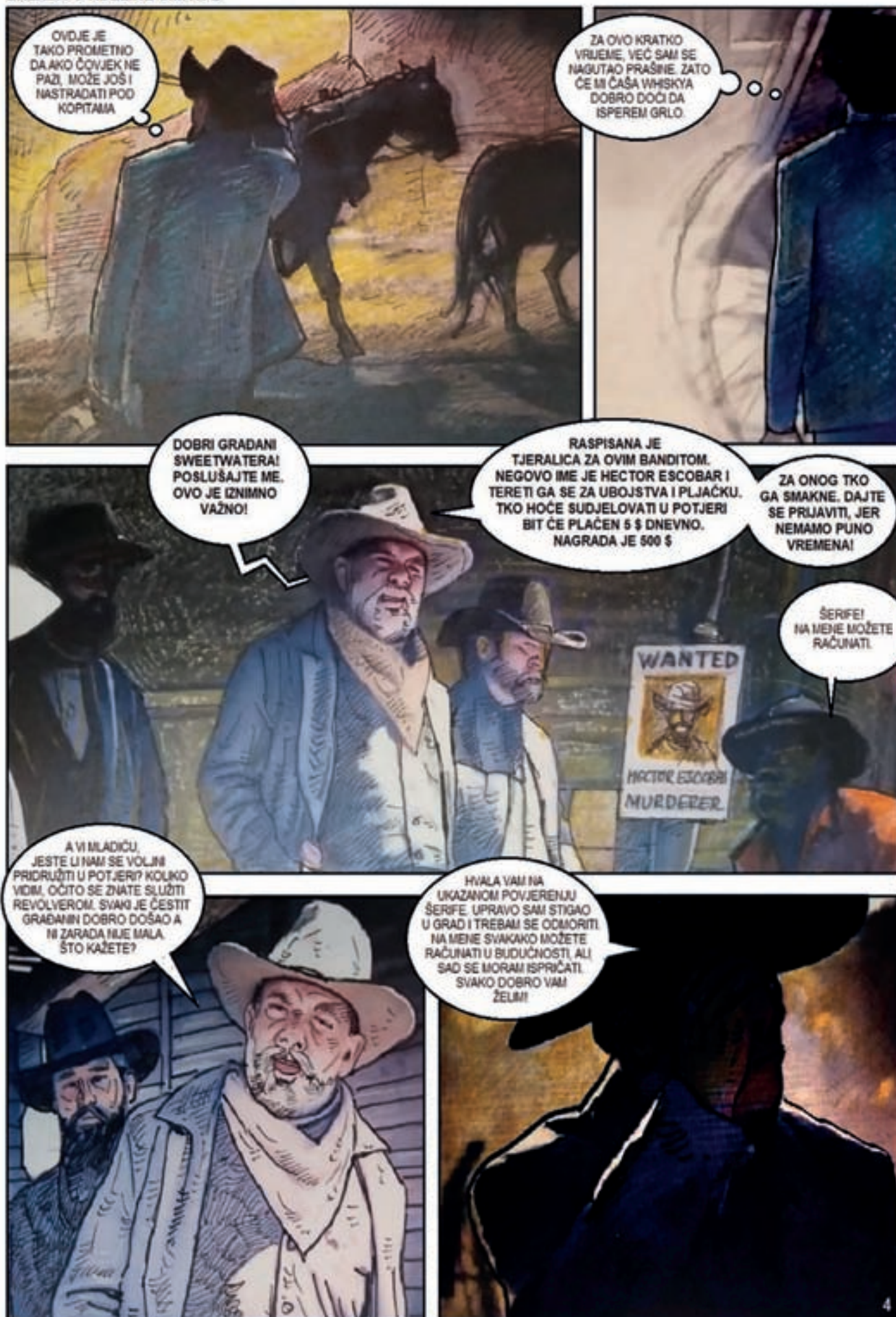

Kristijan C. Sekulić 2021 @ All Rights Reserved by Author

ŠTO ČOVJEK MOŽE VIŠE POŽELJETI OD BLAGODATI CIVILIZACIJE, OSMI MOŽDA DA UPOZNA NEKU ČESTITU CURU A OVDJE IH OČITO IMA.

U SADAŠNJIEM TREUTKU, SHVATIO JE DA GA SAMOĆA SVE VIŠE PRITISKA.

O predstavi *Bunjevački blues – saga o svitu koji nestaje* Hrvatskog kazališta iz Pečuha

Angažirana i emotivna

U okviru jubilarnih XX. Dana hrvatske knjige i riječi u Subotici smo nedavno imali prigodu pogledati predstavu *Bunjevački blues – saga o svitu koji nestaje* u izvedbi Hrvatskog kazališta iz Pečuha koja je premijeru imala početkom prošle godine. Predstava je rađena prema proznom tekstu **Tomislava Žigmanova**, dramaturziju potpisuje pokojni glumac **Vlatko Dulić**, a režiju glumac **Slaven Vidaković**. Subotička publika imala je priliku gledati 2014. godine i pamti izvedbu istog dramskog predloška Glumačke družine *Histrion* iz Zagreba u režiji Vlatka Dulića, a sada ima svježije i drugačije viđenje ovog komada u izvedbi pečuskog ansambla.

Sedam priča

Komad *Bunjevački blues – saga o svitu koji nestaje* dvostruko je naslovljen: prvi dio naslova je preuzet naslov zbirke pjesama, a drugi dio je podnaslov dramaturziranog zbirke priča *Prid svitom* Tomislava Žigmanova. Dramski tekst nije klasično ustrojen te ne možemo govoriti o tipičnim etapama dramske radnje, o sukobu ili sukobima među likovima, o usmjerenosti dramske radnje ka konačnome razrješenju koju prati napetost. Komad počiva na obimnim narativnim strukturama, tj. epizodama u kojima kroz monološke i dijaloške solilokvije upoznajemo sedam potresnih životnih priča bunjevačkih Hrvata. Brojem epizoda možemo naslutiti kako se simbolično u punini obuhvaća cjelina konkretnog subetničkog kolektiva. U svaku od scenskih epizoda, koje su u međusobnom suglasju po naglasku na tragičnoj sudbini likova uslijed državnih, političkih, ekonomskih, ljubavnih, karakternih crta društva i pojedinaca, uvodi nas bračni par Tome (**Rafael Arčon**) i Rozike (**Eva Polgar**). U domu brižne posvećenosti supružnika i njihove tople svakodnevice tijekom jednog dana plete se priča. Osnovna sastavnica toga pletiva je smrt koja povezuje emotivno nabijene tragične epizode i prološki ostarjeli par koji začinjava sjenku smrti humorom pružajući nam tako priliku za predah.

Predstava je naglašeno angažirana, etički i emotivno opečaćena. Misao o prolaznosti nadilazi se njegovanjem kulture sjećanja i okamenjenjem u vječnost pričanjem priča o sudbinama drugih ljudi. Pored avetinjskih sugovornika koji razgovaraju sami sa sobom i na sceni sa zamrznutim Tomom i Rozikom samoću i izoliranost ostarjelog bračnog para dodatno podcrtava čežnja i nada da će se njihova djeca, koja se ne pojavljuju i ne javljaju tijekom komada, brinuti o njima. Tijekom cijele

predstave pratimo govor jednog dramskog subjekta razdijeljenog na devet lica, a s obzirom na završetak dana, lijevanje u postelju i smrt koja lebdi nad njima i otjelotvoruje se kroz pokojnike ostaje bojazan da će se sklapanjem očiju Tome i Rozike sklopiti i posljednje usne koje pričom o sebi, o svojim, o Hrvatima Bunjevcima u Bačkoj čuvaju svoj identitet.

Svijet živih i mrtvih

Scenografija, koju potpisuje **Joana Tarbuk**, podijeljena je na dva dijela od kojih jedan predstavlja unutrašnjost bunjevačkog doma, a drugi je bijelo platno na kom se projiciraju snimke prilikom početka i kraja svake od sedam epizoda. Kroz procjep na platnu, lica identično kao na snimkama ulaze i izlaze sa scene najčešće kroz vrata koja općenito imaju značenje prolaza, simbolično prolaza između svijeta živih i svijeta mrtvih. Multimedijalni prikazi replikacija su realnosti (s tim da su neka vrata odviše moderna), a stvarnosni scenski realizam do najsitnijih detalja razrađen (te se stvarna kavgana sprema i jede na sceni). Pored vizualnog, i auditivni aspekt predstave samo tautološki ponavlja stvarnost ne otvarajući i ne dopisujući nova značenja i interpretacije dramskog teksta. Ovakav pristup otvara pitanje s blagim žalom zbog čega se ovo vrhunsko suvremeno djelo hrvatske književnosti nije moglo odvojiti od zastarjelosti prikaza u realističnoj maniri.

U ovoj, kao i u *Histrionovoj* izvedbi, predstavu na pravi način uzdiže uvjerljiva, čak na momente bravurozna igra glumaca, osobito **Maje Lučić** kao Mande, **Gorana Smoljanovića** kao Mije i **Dejana Fajfera** kao Sive. Ekspresivnost glumačkog izričaja koji je sav od grcanja nabijenih i neiskazivih emocija, koji je pod grčem zbog nametnutih vanjskih i nutarnjih normi (makar one bile i najplemenitije) čvrsto drži pažnju pridobivajući gledatelja za emotivnu participaciju, suosjećanje i evociranje vlastitih obiteljskih priča. Mjesni govor bačkih Hrvata, važna karakteristika ovog dramskog predloška, nije svim glumcima jednako dobro pošao za rukom te je na momente izgovor naginjao standardnom hrvatskom jeziku, a ponekad i dalmatinskoj ikavici.

Nevena Mlinko

Domaće kao egzotično

U produkciji *United Mediae* ove jeseni sačekala nas je premijera domaće TV serije *Kljun*. Po ideji **Milorada Milinkovića** (najpoznatijeg po filmu *Mrtav ladan* i po sudjelovanju u kvizu *Pote-*

rana (bar u prve četiri epizode, koliko je autor ovog teksta imao prilike vidjeti prije pisanja). Iako se naslućuju potencijalne komplikacije u preostalim šest epizoda, vizualno (direktor fotografije **Dušan Gru-**

bin) se serija referira na dobro poznata skandinavska ostvarenja (*Most* – glavna junakinja Sonja Kljun i protagonistkinja *Mosta* Saga Noren nose mnogo sličnosti – plava kosa, slušalice kojima vodi sve razgovore, kostim, auti koje voze, posvećenost poslu, psihički problemi) ili britansku seriju *Utopija* kojoj možemo pripisati sličnosti kada je u pitanju sam kolor i poneki kadrovi. Vjerujem da bi bilo moguće

ra kao jedan od tragača), a pod scenarističkim perom **Ljubice Luković** i **Matije Dragojevića** i u režiji **Jelene Gavrilović** i **Uroša Tomića** (inače već dobro poznatih po seriji *Grupa*), *Kljun* se svakako izdvaja kako na vizualnom tako i narativnom planu.

Radnja prati detektivku Sonju Kljun (**Ivana Vuković**) kojoj biva dodijeljen slučaj samoubojstva u Subotici, inače po riječima inspektora Miće Tota (odličan **Stefan Vukić**) u »prijestolnici samoubojstava«. Više narativnih crta biva otkriveno kroz prvih nekoliko epizoda: slučaj sumnjivog samoubojstva za koje se ispostavlja da je ipak ubojstvo, potom narativna crta sa Sonjinom kćerkom Oljom (**Drena Mršić**) za koju se ispostavlja da sniva snove koji predviđaju realnost, dok sam slučaj u Subotici otvara i narativnu crtu vezanu za migrantski kamp. Sve to obavlja i tek otvorena priča o Sonjinoj prošlosti: njezin otac, povratnik iz rata, izvršio je samoubojstvo na njezin rođendan, zbog čega je Sonja već dugo na lijekovima s kojih počinje odvikavanje nakon što započne seanse kod psihijatra Kristijana (**Filip Đurić**). Naslućuje se da jednu od vodećih uloga ima i Dušan (**Mičko Ljubičić**) čija funkcija nije jasno određena, ali po svemu sudeći on radi kao operativac nekog od resora Državne bezbjednosti i blizak je prijatelj Sonjine porodice.

Dobra struktura

Ukoliko djeluje komplicirano, možemo slobodno kazati da je dramaturški priča veoma dobra struktui-

rona (bar u prve četiri epizode, koliko je autor ovog teksta imao prilike vidjeti prije pisanja). Iako se naslućuju potencijalne komplikacije u preostalim šest epizoda, vizualno (direktor fotografije **Dušan Gru-**

Glumačka igra

Vrijedno svake pohvale je svakako glumačka igra Ivane Vuković i Stefana Vukića koji su uspjeli napraviti likove od krvi i mesa u veoma neobičnoj postavci za balkansko podneblje, i svakako, najveći dio glumačke postave koja čini izuzetno mnogo da ova priča, prije svega, dobije na uvjerljivosti. Montaža **Nemanja Čeranića** (inače redatelja filma *Lihvar*) pokazala se preciznom, matematički točnom, čime kriminalistički žanr kao takav, također uspijeva pokazati svoj žanrovski potencijal.

Kljun je u biti serija koju bi gledaoci ozbiljnog serijskog programa svakako trebali pogledati, prije svega zbog spoja referenci, uzora i onog lokalnog kojima su autori uspjeli pronaći balans u kreativnoj jednačini. Rezultat je veoma uvjerljiv proizvod, koji i vizualno ali i u fenomenalnoj zvučnoj slici (kompozitor **Vladimir Pejčević**) daju kompletno filmsko iskustvo dobre priče i izuzetne slike koja tu priču nosi na svojim plećima.

Dejan Prčić

Mladalačka jazz fuzija

20

U ovom broju razgovaramo s nekim novim facama s naše jazz scene. Oni su mladi, oni su iz Novog Sada, oni su stvarno dobri u onome što rade, oni su Alt Bags Quartet.

KUŽIŠ?! Tko sve čini Alt Bags? Koliko dugo svirate zajedno?

Alt Bags Quartet je novosadski jazz fusion bend koji je službeno nastao u lipnju 2020. godine. Čine ga četiri mlada entuzijastična muzičara: **Stanislav Čeman, Aleksandar Savić, Igor Tasić i Bojan Temunović**. Upoznavši se na Ljetnoj jazz akademiji 2019. godine primijetili smo da nam se muzički ukusi podudaraju pa smo stoga odlučili da se povremeno nalazimo kako bismo svoje ideje i emocije mogli ispoljiti stvaranjem autorske muzike.

KUŽIŠ?!: Imate jedan EP i jedan album iza sebe. Album nosi naslov *handmade*. Gdje ste ga snimali i koliko dugo je čitav proces trajao? Tko je u bendu glavni odgovorni kompozitor ili je ta uloga podijeljena?

Kako su probe prolazile, shvatili smo da je došlo vrijeme da ozbiljnije krenemo sa stvaranjem i zapisivanjem autorskih numera. Naš gitarist Bojan Temunović je počeo s prenošenjem ideja u audio format, pa se ubrzo na našem repertoaru našao prvijenac *Staklena mašta*. Ubrzo su nastale i tri pjesme *Trip*, *Sex u 2* i *Transition* koje zajedno sa *Staklenom maštom* čine naš prvi album *handmade*. U travnju 2021. godine počeli smo sa snimanjem našeg prvog albuma, u studiju *Kameleon* u Novom Sadu. Snimanje je trajalo pet dana, a donijelo nam je veliko iskustvo i poticaj za dalji rad.

KUŽIŠ?!: Zašto ili kako ste se odlučili baš za ovaj jazz pravac? Alt Bags svoj zvuk definira kao jazz-fusion, što sugerira da se radi o jednoj slobodnijoj formi jazz glazbe koja zalazi i u druge žanrove.

Oduvijek nas je privlačila alternativna muzika. Kako svatko od nas voli privatno slušati različite žanrove, primijetili smo da nam se putevi ukrštaju u jazz muzici pa smo odlučili uploviti u jazz fusion vode kako bismo na taj način napravili sintezu različitih žanrova i time ostavili naš pečat u muzici.

KUŽIŠ?!: Što slušaju Alt Bags? Tko vas najviše inspirira? Navedite pet albuma koje biste preporučili ljudima koji nikad nisu slušali jazz fusion.

Općenito, jako volimo slušati funk, r&b, soul, jazz, acid jazz... Mnogo je dobrih muzičara na svjetskoj sceni tako da je teško izdvojiti nekog tko je najviše utjecao na našu muziku. Od albuma izdvajamo sljedeće: Billy Cobham – *Spectrum*; Bob James – *One*; Weather Report – *Heavy Weather*; Herbie Hancock – *Head Hunters* i Miles Davis – *Bitches Brew*.

KUŽIŠ?!: Kako stojite sa svirkama? Gdje vas možemo čuti i vidjeti?

Odnedavno smo počeli raditi svirke. Do sada smo imali nekoliko nastupa u Novom Sadu, a prvi je bio na jazz festivalu u Zelenkovcu. Planiramo svirati u svim većim gradovima u Srbiji, pa i šire. Publika će imati mogućnost čuti nas 4. studenoga u lokalu *Samo pivo* u Subotici. Dok čekate da nas čujete uživo, možete nas naći na instagramu (@altbags) i facebooku (/altbagsquartet).

Ivan Benčík

Vrijeme šarenih boja

Jesenski trendovi ove godine su zanimljiviji i razigraniji više no ikad! Ove jeseni boje vladaju, pa imamo osjećaj produljenog ljeta. Tko voli igranje bojama kao i skla-panje raznoraznih printova – sada je njihovo vrijeme. Sjećamo se da su posljednjih godina bile u trendu monokromatske kombinacije koje izgledaju lijepo i uredno, možda pomalo i sterilno, ali sada se to mijenja te na scenu stupaju boje i dezeni. Boje ove jeseni su maslinasto-zelena, narančasta, crvena, ljubičasta, roza, kao i one neutralnije: bež, braon, crna.

Čizme i mini suknje

Čizme ove jeseni igraju važnu ulogu u vašem stilu, a posebno se ističu one bakandžaste do koljena koje pomalo liče na gumene kišne čizme. Dobra stvar je što njih možete nositi duboko u zimu i što ih možete kombinirati uz svakakvu odjeću. Dobitna kombinacija uz čizme su mini suknje koje nam se opet vraćaju u modu kao i unihop u boji. To je tako 90-te stil. Sjećate li se kombiniranja ljubičaste, zelene i crvene boje? E sada je opet došlo vrijeme ovih kombinacija! Unihop u boji (crvene, narančaste, ljubičaste,...) sve je dozvoljeno.

Idealna kombinacija

Moj savjet mlađim djevojkama je da se oprobaju u spomenutom kombiniranju boja, da ne idu samo na siguran stil nego neka pokušaju na taj način naći svoj pečat i ono što će ih odvajati od drugih. Zimska moda sama po sebi ne mora biti dosadna i jednolična. Ove godine je akcent na bojama te iskoristite to. Moj prijedlog idealne odjevne jesenske kombinacije su čizme do koljena, mini suknja, te debeli crop džemper.

Milijana Nimčević

Iskaz i Marčelo na Petrovaradinu

Hip hop bendovi Iskaz i Marčelo & Napeti Quintet nastupaju večeras (petak, 29. listopada) u dvoriš-

nom prostoru ateljea **Dragana Kurucića** na Petrovaradinskoj tvrđavi. Koncert se održava u okviru programa *Prekinimo MUK...*. Organizatori, udruga *Free Space* veruju da ljudi zajedničkom suradnjom i međusobnom podrškom mogu dovesti do pozitivnih kulturnih i društvenih promjena. Početak je u 18 sati. Na dan koncerta cijena ulaznice iznositi će 1.300 dinara.

Predstava o životu svetog Josipa

Kazališna predstava o životu svetog Josipa bit će održana u nedjelju, 31. listopada, u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici (Preradovićeve 4), u 19 sati. U predstavi glume: **Ivan Huska, Tomislav Huska, Karlo Kujundžić, Ines Vojnić, Vedran Peić, Vladimir Bunford, Dejan Radaković, Andrija Huska, Terezija**

Sekereš, Sara Uršal, Dragana Musin, Jasmina Vukov, Jasmina Ivković Ivandekić, Marija Milodanović, Barbara Piuković, Katarina Ivković Ivandekić, Slađan Bošnjak, Josip Šarčević i Luka Sudarević.

Predstavu realiziraju mladi Subotičkog oratorija u suradnji s mladima s vjeronauka u Franjevačkoj crkvi i iz župe Marije Majke Crkve. Za glazbu je zadužena **Lucija Vukov**, a za scenografiju **Kristijan Milanković**.

Natječaj za mlade talente

Grad Subotica raspisao je natječaj za dodjelu sredstava za poticanje razvoja mladih talenata.

Pomoć mogu ostvariti mladi talenti koji su državljani Srbije i imaju prebivalište na teritoriju Grada Subotice, najmanje jednu godinu do dana podnošenja zahtjeva za dodjelu sredstava.

Pravo konkurirati imaju učenici i studenti koji su položili sve ispite iz prethodnih godina studija i nisu obnovili nijednu godinu studija, odnosno nisu ponavljali razred. Kriteriji za dodjelu financijske pomoći su ostvareni uspjeh u prethodnoj školskoj godini i nagrade na natjecanjima.

Natječaj je otvoren do 4. studenoga, a detaljnije informacije dostupne su na službenoj internetskoj stranici Grada, www.subotica.rs, u sekciji *Natječaj i oglasi*.

Novosadski noćni bazar

Novosadski noćni bazar, 28. po redu, bit će održan u idući petak, 5. studenoga, u trajanju od 18 do 23.45 sati na Ribljoj pijaci u Novom Sadu (Trg Republike 18). Na Bazaru se predstavljaju mali proizvođači iz cijele Srbije, rukotvorci i dizajneri. Kako se navodi, ova manifestacija je od turističkog i privrednog značaja, humanitarnog je, edukativnog, zabavnog i prodajnog karaktera. Na prvom Bazaru je bilo 160 izlagača, a danas ih sudjeluje više od 300. Procijenjeno je da na svakom događaju bude između 3.500-4.000 posjetitelja, a do sada je realizirano više od 40 humanitarnih akcija.

PREPORUKA

The Strange

Tri godine nakon odličnog albuma *Echo Chamber*, grupa The Strange je ponovno tu s novim materijalom. Njihov novi EP koji nosi naslov *Not Now Not Ever* i sastoji se od tri pjesme, od kojih je samo jedna autorska. Ipak, riječ je o jednom od najjačih EP izdanja koje smo imali prilike čuti ove godine. Glavna naslovna *Not Now Not Ever* je poletna pjesma stvorena za đuskanje, sa sretno-tužnim sentimentom, a druga po redu *Suffering Jukebox* je obrada kulture americana grupe *Silver Jews*, pjesma kojom The Strange odaju počast **Davidu Bermanu**, velikom autoru koji je tragično izgubio život prije dvije godine. Treća pjesma *Age of Consent* je obrada legendarnog mančesterskog sastava New Order, koja zvuči zaista odlično i svježije u novom, americana aranžmanu The Strangea, vjerujem kako bi i sam **Bernard Sumner** bio zadovoljan ovom verzijom. Pa da sumiramo, *Not Now Not Ever* – kratko, ali slatko i za sve preporuke!

I. Benčík

Crna udovica

Ovog ljeta ljubitelji **Marvelovih** filmova su dočekali i njegov najnoviji film *Crna udovica* (*Black Widow*) u kom glavnu ulogu Nataše Romanove/Crne udovice tumači **Scarlett Johansson**, dok njenu sestru Jelenu glumi **Florence Pugh**. U filmu se prikazuje ruski program koji otima djevojčice, sterilizira ih i ispira im mozgove da bi od njih stvorio vješte i neprimjetne operativke. Radnja filma smještena je u period nakon događaja koji su se zbili u filmu *Kapetan Amerika: Građanski rat* iz 2016. godine. Film je akcija Natašinog suočavanja sa špijunskom prošlošću, neposrednim prijetnjama i obiteljskim odnosima koji su se davno završili, a koji u najvećoj mjeri pridonose humorističnom dijelu filma.

Redateljica 24. filma Marvelovog filmskog univerzuma je **Kate Shortland**, a producent je **Kevin Feige**. Osim Scarlett Johansson i Florence Pugh, igraju i **David Harbor**, **OT Fagbenle**, **William Heart**, **Ray Winstone** i **Rachel Weisz**.

K. U.

Divni svijete, gdje si

Irska spisateljica **Sally Rooney** godinama važi za jednu od talentiranijih autorica XXI. stoljeća. Njeno iskreno pripovijedanje o relevantnim problemima nove generacije jest ono što je odredilo njezin globalni uspjeh.

Ona preispituje međuljudske odnose, prodire u bit bića i usredotočuje se na unutarnja zbivanja svojih junaka. Međutim, ovakvi opisi zadobijaju smisao tek onda kada su stavljani u kontekst socijalnih uvjeta i društva u kome njeni likovi stasavaju. U ovome je izvanredna, jer razumije da je i u stvarnosti svaki odnos određen vanjskim okolnostima. Isti postupak ona koristi u svom romanu *Divni svijete, gdje si*, u kome dvije junakinje razmjenjuju elektronska pisma o aktualnim temama – nejednakosti, klimatskim promjenama, krizama, standardima po kojima se određuju uspjeh, ljepota, kompetentnost itd. Uspjeh ovog romana leži u činjenici da je Rooney uspjela prikazati rastrzanost junaka između globalnih problema i intimnih patnji, koje se konstantno prepliću, dok mladi pokušavaju obrazovati ispravna stajališta u moru lažnih vijesti i isključivih ideja.

A. I. Darabašić

CLAZBA

FILM

KNJIGA

